

Referat fra møte i Kringkastingsrådet 02.10.08

Publisert: 12/11-2008 12:05

Kjellaug Nakkim ledet møtet, som ble holdt i møterom 7/8 i Radiohuset på Marienlyst.

Dagsorden:

09.30 Journalistikkens vesentlighet – en tilstandsrapport med sideblikk på NRK

Innledning ved Per Edgar Kokkvold, generalsekretær i Norsk presseforbund

11.00 NRKs kulturoppdrag anno 2008

Ved redaksjonssjefene Jo Raknes (Kultur tema), Turid Grønlund (Kultur aktualitet) og Alf Magnus Reistad (Kultur musikk)

12.15 Lunsj

<!--[if !supportLineBreakNewLine]-->
<!--[endif]-->

13.00 Programdrøfting

Programdirektørens orienteringer

Kringkastingssjefen informerer

Til stede fra rådet:

Jon Olav Alstad

Hallgrim Berg

Grethe Fossum

Jan Otto Fredagsvik

Finn Egil Holm

Kristin Jensen

Paul Leer-Salvesen

Sara Marja Magga

Kjellaug Nakkim

Steinar Ness

Per Arne Olsen

Afshan Rafiq

Til stede fra NRK:

Kringkastingssjef Hans -Tore Bjerkaas

Mediedirektør Annika Bjørnstad

Markeds- og kommunikasjonsdirektør Sigurd Sandvin

TV-sjef Arne Helsingen

P2-sjef Herborg Bryn

Kanalsjef Marius Lillelien

Redaksjonssjef Jo Raknes

Redaksjonssjef Turid Grønlund

Redaksjonssjef Alf Magnus Reistad

Prosjektleder Per Selstrøm

Til stede fra sekretariatet:

Rådssekretær Leif Stavik

Referent Vetle Daler

Journalistikkens vesentlighet – en tilstandsrapport med sideblikk på NRK

Generalsekretær Per Edgar Kokkvold i Norsk presseforbund startet sin innledning med å vise avisforsidene med Mia Gundersens "avsløring" av at hun hadde vært til sengs med Kjell Inge Røkke. Dagbladet er innklaget til PFU for denne saken, og Kokkvold refererte fra Røkkes klage.

- Jeg regner med at Dagbladet og VG vil hevde at dette er en bok fra et seriøst forlag som man kan referere fra. Mange vil mene at dette er innvadering av det private rom. Jeg har tidligere forsvart Se og hørs dekning av bryllupet mellom Lars Lillo Stenberg og Andrine Sæther, men dette er en klage av en annen karakter, som går på det mest private. Det har vært vanlig å la demarkasjonslinjen gå ved beltestedet, så dette er uvanlig. Også nylige forsider om Harald Heide -Steens alkoholforbruk er av svært privat karakter. Det skader ikke pressen om den av og til viser mer tilbakeholdenhet enn politikere og kjendiser selv, sa Kokkvold. – Det er bra at de pårørende får fortelle historien sin selv, for eksempel da statsministerens sønn tok sitt eget liv og historien om narkotikamisbruket til statsministerens søster. Både politikere og pressen har ansvaret for at den offentlige samtale ikke privatiseres fullstendig. Pressens rolle er tredelt: Den skal innhente og formidle informasjon, avdekke kritikkverdige forhold og den skal ta standpunkt, formidle verdier og målbære holdninger- kort sagt øke kvaliteten på den offentlige samtalen.

Vi har blitt bedre til å informere. Problemet er ikke lenger for lite informasjon men for mye informasjon. Vi vasser i informasjon som vi med fordel kunne klart oss uten. Det er det største informasjonsproblemet i våre dager. Pressen, NRK inkludert, er blitt bedre på å avdekke kritikkverdige forhold på forskjellige nivåer i makthierarkiet. Når det gjelder å ta standpunkt og formidle verdier, er det her vi på mange måter svikter. Når sterke meninger står i fare for å irritere og opprøre lesere og seere ofrer vi heller noen meninger enn noen seere, beklaget Kokkvold.

- Partipressen var et onde for partiene, leserne og avisene. Fra politikernes side var det den gangen enklere. Men dette er ingenting å ønske seg tilbake til. Vi må aldri få igjen det sorgløse samkvem mellom presse og statsmakt. Redaktører gjorde ikke det de skulle, nemlig overvåke makten. Pressen var ingen fjerde statsmakt, kun en forlengelse av den første, andre og tredje. Pressens frigjøring fra partiene er et av de fineste utviklingstrekk ved pressehistorien og er nå en forutsetning for at samfunnet skal fungere. Ulempen er at mediene blir mer og mer like. Det er viktig med medier som forholder seg til verdier, og det er viktig å advare medier mot at den politiske journalistikken dreier seg mindre og mindre om hva som foregår i regjeringskontorene og mer og mer om hvem som skal sitte der. Jeg registrerer at den politiske journalistikken konsentrerer seg mindre om konsekvensene av beslutningene og mer om det

politiske selskapsspillet. En av de journalistiske utfordringene framover blir å hindre at avpolitiseringsen reduserer det ideologiske mangfoldet i mediene. Når pressen nedprioriterer de verdiene som ikke kan regnes i penger, er det demokratiet som taper. Det er en misforståelse at pressen ikke skal kunne mene noe om politikk. Om hvem som skal styre landet.

Alle som driver med medier har ansvaret for vesentlighetskriteriet i den offentlige samtalen. Mer for hvem enn for hvem. Hvis vi privatiserer det offentlige og reduserer politikken til et selskapsspill, vil vi få en offentlighet som bare interesserer seg for eget og andres privatliv.

De fleste setter likhetstegn mellom tabloidforsider og "mediene". Det er lett å raljere over førstesidene, sa Kokkvold, og viste fram noen eksempler.

- "Den snakkende klasse" er oppgitt over denne utviklingen. Jeg mener at pressen skal handle om det folk bør vite, med underholdningsstoffet som krydder. Vi bør ikke fylle mediene med nesten intet. Men disse førstesidene er kommet for å bli. Mediene er overbevist om at dette selger. Men forsidenes gjenspeiler ikke innholdet i Dagbladet og VG, som daglig har mye stoff å servere også de som er interessert i annet enn pjatt. Og selvfølgelig har NRK har et bredt, svært mangslungent tilbud. Hvis man ikke liker noe man hører/ser, kan man skifte kanal og finne noe man liker. Jeg har ekstremt mye bra å si om NRKs journalistikk. Det er grunn til å minne om at nyhetsavdelingen daglig produserer svært gode programmer, som Dagsnytt 18, Redaksjon En, Kulturnytt, Sånn er livet. Dere har også en rekke gode medarbeidere – for eksempel Kyrre Nakkim, Magnus Takvam og Steinar Mediaas. Nakkim leverer engasjerte, innsiktsfulle og meningssterke politiske kommentarer. Takvam er et eksempel på det beste ved den lavmælte, informative politiske journalistikken. Steinar Mediaas leverer små perler av innsiktsfulle kommentarer til kompliserte spørsmål. NRK kan også bli bedre, men mye av kritikken fra medievitere og forståelsegpaere er urimelig. Men: Språket blir dårligere. For 20 år siden ble grove språklige feil rettet, nå går de i nyhetsendingene hele dagen. Det andre er overdrivelsene, som er et stort problem i nettmediene. "Renten stuper", to dager tidligere sto det "renten til himmels". "Lillestrøm knuser Brann" når de har vunnet 1-0. "Spetalen smadret Dagbladet". Journalister blir fortvilet hvis saken er i en gråsoner, hvor konklusjonen ikke er så enkel. Man jakter på det oppsiktsvekkende. Vi som steller med journalistikk er nødt til å ta dette på alvor. Førstesider er førstesider, men de skal være korrekte. En presentasjonsform som dette blir et uttrykk for hvilke verdier et medium legger vekt på.

Når det gjelder den tredje rollen, altså å avdekke kritikkverdige forhold, så har den politiske journalistikken utviklet seg raskt fra det krypende til det selvstendige. Denne delen av journalistikken er en fordel for oss alle, mediene må være fargeblinde når de avdekker kritikkverdige forhold. En fargeblind presse som tar dette oppdraget, er det viktigste av alt vi gjør. Det er dette som mer enn noe annet bidrar til å holde det politiske liv fritt for korrupsjon og maktovergrep. Politikere som klager over pressen er som sjøfolk som klager over havet. De trenger mediene og må forholde seg til dem. Det har de siste årene kommet mye kritikk av behandlingen av statsråder som går av. Det begynte med Terje Rød Larsen, som helt rettmessig måtte gå av etter avsløringene. Det var heller ikke mediene som avsatt Gerd Liv Valla, det var hennes egen lederstil. Og det var ikke pressen som avsatt Manuela Ramin Osmundsen. Åslaug Haga valgte å gå fordi hun ikke maktet mediepresset, og i dette tilfellet er jeg mer kritisk til mediene. Redaktørene klarte ikke holde styr på det som var stort og det som var smått. Saken ble blåst ut av proporsjoner. Når saken blir stor, skal alle ha litt av den, og da er det fare på ferde. Alle skal ha sin del av historien og blåser opp detaljer. Det blir noe manisk over oss. I andre lands medier blir saker også store, men hos oss fortrenger det alt annet, sa Per Edgar Kokkvold.

- Gravende journalistikk er bra, men færre og færre har råd til å drive med dette. Vi har også mange som driver med medierådgivning og som plasserer drittpakker. Når blir det drittpakke og når er det avdekkende journalistikk? Er det et grenseland her? spurte Kjellaug Nakkim.

- Da jeg vokste opp, hadde vi uttrykket "sladrekjerring". Selv om alle snakket nedsettende om dem, var folk interessert, sa Steinar Ness. - Sladder har alltid hatt et bredt publikum. Se og hør var vår nasjonale institusjonaliserte sladrekjerring. Sladrekjerringjournalistikk er på frammarsj i alle medier. Er det så galt? Ja, fordi det fortrenger saker som er viktige for folk og land. Jeg mener vi har for lite kritisk journalistikk og fravær av debatter om viktige saker i samfunnet vårt. Mediene er bedre til å avdekke nå, og det sier mye om hvordan det var før. Det Lund-kommisjonen avdekket, var en skandale. Dette må det ha vært kunnskap om i sentrale medier. Jeg er glad for at det ikke er slik lenger. Men oppegående folk som har kunnskap om det som skjedde den gangen, har ikke blitt stilt til ansvar, mente Ness, og fortsatte: - Generalisering er farlig, men jeg synes mange aviser er bedre nå enn før. Aftenposten er det beste eksemplet, og også NRK leverer mye kvalitetsjournalistikk. Dagbladet har navnet igjen, men ikke mye mer. Jeg har også noen eksempler på hvordan ikke bør være: På forsiden på Aftenposten.no var det en sak om at avskogingen av Amazonas har økt etter Jens Stoltenbergs besøk. Dette er ikke riktig, dette skjedde året før Stoltenbergs besøk. Og i Dagbladet 20. sept: "Hacket konas e-post" – dette handlet om en ansatt i Fiskeridepartementet, men hadde ingenting med departementet eller statsråden å gjøre. Det

som trengs er at folk i pressen må bruke sunt vett og forstand framfor råskap og kynisme. Min konklusjon er at jeg ønsker mer saksrettet kritisk journalistikk. Små ting ved den enkelte politiker blir blåst opp til enorme proporsjoner. Egentlig preger fraværet av politiske skandaler vårt samfunn, men pressen gjør små feil altfor store, mente Ness.

- Det er lang vei fra tabloide førstesider til hele NRK-systemet. Det er mye vesentlig journalistikk i NRK, sa Paul Leer-Salvesen, som savnet et punkt om underholdning i Kokkvolds blick på NRK. - Jeg vil gjerne underholdes, men nå går det over alle grenser. Jeg vil vite når jeg skal underholdes og når det tankevekkende alvorlige skal fylle meg. Volumet av underholdning er truende, jeg vil ha mindre underholdning men med større kvalitet, sa han. - Pressen skal både grave og avdekke, men også ta standpunkt. Det inneholder også å felle dommer, og dette er et vanskelig farvann. En ting er verdidommer, noe annet er å dømme personer. I vårt samfunn gjøres dette vanligvis i rettsvesenet med klart definerte roller. I pressen mangler vi disse mekanismene. Sett at Åslaug Haga var uskyldig – motet til å velge det alternative perspektivet er lite i dag. Jeg savner stabeiser som tør å ta det andre perspektivet, sa Leer-Salvesen.

- Det er godt å høre at man kunne nyansere at Haga-saken ble blåst ut av proporsjoner, sa Per Arne Olsen. - Tore Tønne-saken er ikke nevnt, jeg er enig med Ness i at det er bekymringsverdig at pressen jager i flokk. Jeg savner mer kritisk journalistikk på politikken innhold. Det står ikke noe om politikk i VG, kun om maktkamp, ikke om hva politikken betyr for folk. NRK viser mer enn spillet, det setter jeg pris på. Makta må overvåkes, men hvem overvåker den makta pressen besitter? Hva bør pressen gjøre i forhold til nettverket som pressen har? Jeg har aldri opplevd at media selv har gransket det nettverket, sa Per Arne Olsen.

- Det er en flokkmentalitet, spesielt i Akersgata. Hva foregår på redaktørnivå? sa Finn Egil Holm. - Små saker får unormale dimensjoner. Hvordan diskuteres dette? Hvor mye av det som fremstilles er vesentlig? Jeg synes det blir mye pjatt som tar stor plass. NRK har en god del gode sendeflater, og gode politiske kommentatorer. Magnus Takvam har en lavmælt, saklig og troverdig analyse. Dette er mangelvare i mange andre presseorgan, men her er NRK flinke, sa Holm, og fortsatte: - En avis som Dagbladet, som fortsatt sier at de skal være et seriøst debattorgan, har bare pupper på forsida. Det er ikke rart at opplagstallet går nedover, sa han.

- Innledningen gjenspeilte veldig at du var på journalistenes side. De er vanlige mennesker, men jeg har lært at man aldri bør være uenig med journalister, husk at de kan ta hevn, sa Grethe Fossum. - Har vi egentlig gode nok journalister? Kan de det de driver med? NRK er gode, men i andre medier er det store svakheter. De kommer med masse uvesentligheter. Jeg blåser i om Røkke har gått til sengs med en eller annen dame, dette er promo for en bok hvor avisene lar seg utnytte. Hvilke holdninger og verdier har journalister? Verdierne er i dag penger, det er det som styrer, ikke vesentligheten. Pressen er ikke klar over sin egen makt til å ødelegge vanlige og maktmenneskers liv. Det er sjelden jeg har sett at pressen går i seg selv og tar kritikk alvorlig – i hvert fall offentlig, sa Grete Fossum.

Afshan Rafiq etterlyste mer nyanser og inkluderende dekning og debatt når det gjelder integreringssaker. - I disse sakene er media med på å formidle negative holdninger og verdier. Det er lite om suksesshistorier med innvandrere. Jeg håper dette vil bli mer nyansert. Innvandring er ikke bare trygdejuks, terrorisme og kvinneundertrykking. Det finnes positive eksempler. Pressen legger premisset for folks holdninger. For eksempel er folk i nord mer skeptiske til innvandrere enn folk på Østlandet, og dette må pressen ta sin del av skylda for. Jeg savner en selvkritisk gjennomgang på dette området, sa Rafiq.

- Den offentlige debatten fungerer slik at alt som kan misforstås, blir misforstått. Jeg mener det er pressens oppgave å skrive om feil som blir begått, men ikke alle feil er like store, ikke alle er skandale. Det blir en brutalisering av det offentlige ordskiftet. Men dette er ikke pressens skyld alene, politikerne har et minst like stort ansvar, mente Steinar Ness.

- Et stort problem i norsk presse er at vi ikke avspeiler mangfoldet bra nok, sa kringkastingssjef Hans-Tore Bjerkaas. - Summen av det norsk presse avspeiler er ikke i samsvar med folks erfaringer av egen virkelighet. For eksempel gir dekningen av helsevesenet i pressen inntrykk av vi har det dårligste helsevesenet i verden. Men de fleste har positive erfaringer med helsevesenet, og det kommer ikke fram i summen av norsk presse. Dette er et strukturelt problem, og ikke hver enkelt redaktørs ansvar, mente Bjerkaas, som var glad for at Kokkvold trakk fram mangfoldet i NRK. – Folk har ulik vurdering av hva som er vesentlig- i dette rådet er det selvfølgelig politikk, men vi skal dekke alle behovene i samfunnet. Når det gjelder språk, er jeg enig med Kokkvold. Vi endret språkreglene for ett år siden for å forbedre språket, og dette er en daglig del av den redaksjonelle ledelse. Men det er klart at flere direktesendinger og mer nettpublisering har satt språket under press, sa Bjerkaas, som også var enig i at pressen er flink til å overdrive og overfokusere. – Vi har hatt en gjennomgang i nyhetsdivisjonen om konfliktmodellen,

som vi ofte har brukt i tilnærmingen til stoffet. Nå prøver vi å løfte fram at saker ikke er svart/hvitt og jobber med hvordan vi skal formidle dette. Jeg håper dette vil komme mer til uttrykk i våre sendinger, sa Bjerkaas.

- I store saker vil alle ha sin bit. Alle løper i flokk, ekstra ille er det når de begynner å kappløpe, sa Hallgrim Berg, og trakk fram den aktuelle saken om stortingspensjoner som eksempel. – Det blir så mye politisk korrekthet at mye av vesentlig debatt blir borte fordi alle mediene er så å si enige. De er identiske i holdninger og verdisyn. Det måtte vært interessant å vri pressestøtten eller gi annen støtte for å opprette et nasjonalt, konservativt mediehus som kunne stå for avvikende journalistikk og stille noen andre spørsmål enn alle de andre, mente Berg.

Per Edgar Kokkvold var delvis enig. - Den norske offentligheten trenger en sterkere konservativ eller høyreorientert stemme. Også NRK må være på vakt for det politisk korrekte. Politisk korrekthet underminerer demokratiet på sikt. Vi trenger forskjellige stemmer. Den røde tråden de siste årene har vært personifiseringen av samfunnet. Pressen bør slåss mot dette, og konsentrere seg mer om hva enn hvem. Det er enklere for pressefolk å konsentrere seg om spillet enn om innholdet. Men det er ikke riktig at norske medier ikke driver selvkritikk. Vi oppfører oss som flagellanter og pisker hverandre, de fleste har mediekritiske saker nesten daglig. Jeg ringes hver dag, gjerne av medier som kritiserer andre medier. Men det er et visst fravær av evne til å unnskyldes når man har gjort noe galt. Man må lete etter beklagelsene i avisene, og her må vi bli flinkere. The Guardian har en spalte hver dag som heter "Corrections and clarifications". Kanskje dette kunne være en ide også for norsk presse, sa Kokkvold. – Hvem skal vokte vokterne? I hvert fall ikke staten. Det er grotesk at Giske ønsker et statlig kontrollorgan for pressen. Da ville vi bli kastet ut av de europeiske organisasjoner for uavhengig journalistikk, sa Kokkvold, og fortsatte: - Når det gjelder Tønne-saken, er det ikke tvil om at mediene har makt til å ødelegge menneskeliv og at vi kommer til gjøre det framover også. Ingen bør vær i tvil om at når mediene gjør jobben sin, er det en enorm belastning for dem det går utover. Det er urettferdig å gi Dagbladet skyld for Tønnes død. Den saken er så komplisert at det er vanskelig å fordele ansvar. Når det gjelder bruken av eksperter, mener jeg at journalistene må begynne å gå dem litt etter i sømmene. Jeg har til gode å høre en ekspert si at dette kan jeg ikke svare på, selv om det er et spørsmål som ingen kan svare på. Jeg anbefaler NRK å bruke egne journalister istedenfor eksperter noe oftere, sa Per Edgar Kokkvold.

NRKs kulturoppdrag anno 2008

- Kulturavdelingen er ikke borte, men omorganisert i Kultur tema, Kultur aktualitet og Kultur musikk, sa Jo Raknes i sin innledning. – I Kultur tema er redaksjonen delt inn tematisk fordi flere og flere journalister må jobbe på alle plattformer, sa Raknes, og presenterte sine programmer. Se presentasjon.

Turid Grønland presenterte Kultur aktualitet. - NRK har hatt en bra satsing på kulturnyheter de siste årene. Kultur er mer enn hagefester og premierer, og det er viktig at vi driver kritisk journalistikk på dette området. Kulturnytt er på alle plattformer, pluss at vi har Store studio, Radioselskapet og P2-kommentaren.

Det er få titler, men stort volum. Store studio har aldri hatt så gode tall som i vår, snittet har ligget på 320 000 lyttere. Programmet er unikt i sitt slag, et moderne og underholdende talkshow hver mandag som ofte presenterer smale temaer på en underholdende og inkluderende måte.

Radioselskapet utdyper trender i tiden på en underholdende og fengende måte. Dette er et studiobasert program som sender en hel time hver ettermiddag. Radioselskapet er det programmet på P2 som trekker menn på 30 + inn på kanalen. Gjennomsnittlig lyttertall er 50 000 pr. sending.

Kulturnytt er vår største redaksjon, som sender en og en halv time radio hver dag, pluss 10 minutter på NRK 2 hver dag. I tillegg produserer og legger de ut stoff på nett hele tiden. Vi prøver der å favne det meste av det som lages av kulturstoff i NRK, for eksempel nyheter, anmeldelser og "extended versions" av intervjuer. Kulturnytt radio har i snitt 100 000 lyttere om morgenen. Vi er ikke så fornøyd med Kulturnytt-plasseringen på TV (kl 16.50 på NRK2). Vi har diskutert med kringkaster om å sende en time senere, det ville hjulpet litt. Vi samarbeider med NYDI, og beiter på studiokapasiteten deres. Vi leverer til både Dagsrevyen og Dagsnytt, og vi har mål om å levere mer. Vi ønsker å levere mer enn en "myksak" før vær og sport. Vi er en slags edderkopp og har også et godt samarbeid med distriktskontorene. Vi betaler halve lønna til seks distriktskontomedarbeidere.

Når det gjelder kommentarer og analyse, mener jeg at kulturområdet henger etter på dette feltet, og vi er i gang med å bygge opp kompetanse på dette nå.

I andre land er det mer vanlig at ulike medier samarbeider med hverandre. Vi har samarbeidet med Aftenposten ved Knut Olav Åmås om debatter på Litteraturhuset i Oslo. Her sender vi direkte og streamer på nett, dvs. at vi legger ut både lyd og bilde. Dette synes vi er spennende. 22. september hadde vi en markedsandel på 15 prosent. Så det står bra til på P2, men vi bør diskutere om vi skal få til noe på P1 også. Nettet er stadig under utvikling. Men vi trenger mer på tv, Store studio kan strekke sesongen, og vi vil gjerne ha bedre plassering av Kulturnytt, sa Turid Grønlund.

Alf Magnus Reistad orienterte om Kultur musikk og KORR. - Vi har egentlig bare konkurranse på populærmusikk, drama og film. Resten er vi alene om, sa Reistad, og fortsatte: Det er en utfordring at det ikke finnes en felles musikkstrategi i NRK, og vi har spilt inn forslag om dette. Når det gjelder rettigheter, betales det fortsatt mer for musikkrettigheter enn sportsrettigheter i NRK. Norskdefinisjonen vi opererer med er også diskutabel : Hvis et norsk orkester spiller Mozart, registrerer vi det som norsk.

Vi er midt inne i et stort kulturløft i Norge – alle kulturinstitusjoner får betydelige økning i budsjettene, samtidig som flere og flere institusjoner vil eie sitt innhold selv. Oslo kino har for eksempel kjøpt operaforestillinger fra Metropolitan-operaen.

Kultur og musikk er ikke bare pynt. Hvis vårt tilbud forsvinner fra NRK, så forsvinner de fra mediebildet, sa Alf Magnus Reistad.

- Takk, her var det mye jeg ikke visste om, for eksempel Litteraturatlasen. Det er en veldig voksen profil på tilbudet, hva har dere for ungdom? spurte Kristin Jensen.

- NRK er best i landet. Slik jeg kjenner programmene har dere ofte et internasjonalt perspektiv. Kan du si noen ord om balansen mellom det internasjonale kulturbildet og det norske? sa Paul Leer-Salvesen. - Det hadde vært spennende med enda mer kritisk kulturjournalistikk. For eksempel har forlagene ikke tilsvarende etisk diskusjon som pressen, og det er interessant. Leer-Salvesen mente også at en del av det beste er litt bortgjemt. - Hva tenker kringkastingsledelsen om å få mer av dette over i prime time og i NRK1/P1?

- Det er et imponerende tilbud fra NRK, sa Hallgrim Berg, som for øvrig mente at det ikke er sikkert det er så lett å være mer kritisk. Han hadde også synspunkter på finansiering av kulturlivet. – NRKs medarbeidere stiller seg på linje med lobbyister i disse spørsmålene. Det er alltid "rasering av tilbud" osv, jeg har aldri hørt spørsmålet "burde kanskje denne institusjonen legges ned?"

- Vi bygger ut smalere nisjetilbud – NRK jazz, NRK klassisk, der kan vi gjøre mye, men på NRK1 og P1 jobber vi etter en vanskelig balanse – de skal være store allmennkanaler med en stor bredde. Dette er en stor utfordring, men når operaen åpner sender vi det selvsagt på NRK1. En slik konsentrert fremstilling av NRKs kulturtilbud som vi fikk her er noe kanskje også publikum burde få i en eller annen sammenheng, sa Annika Biørnstad.

- NRK har et bredt og godt kulturtilbud. Dere sprer glede og gode opplevelser i disse flatene, sa Steinar Ness. – Det er glimrende at NRK1 markerte operaåpningen. Det skjer for øvrig mye positivt på kulturfeltet i helgene. Ute på distriktkontorene er det lite bemanning, slik at man ikke har ressurser til å følge opp dette, mente Ness.

Også Grethe Fossum var fornøyd med P2 og kulturdekningen - Programmer jeg liker godt er Boktilsynet og Kunstreisen. Dere er flinke til å formidle bilder gjennom radio. Boka jeg gjerne ville blitt kvitt er et godt innslag, innslaget om Jagland som blir kvitt Bergs bok om muslimer var glitrende.

- Jeg blir også imponert over tilbudet, innrømmet Hans-Tore Bjerkaas. For 11 år siden hadde jeg sterke innvendinger mot kulturprogrammene. Vi må gi publikum en sjanse til å følge med, ikke bare fagpersoner innenfor kultur, sa jeg den gangen. Vi var lukkede og innesluttede. Utviklingen har vært veldig positiv. Vi skal ikke bare behandle politiske temaer, men vi må ha en inngang som gjør det mulig for et bredere publikum å følge med. Dette har blitt bedre de siste åra. Kultur på distriktkontorene er en betydelig utfordring. Endringsprosessen nå åpner for mer lokale prioriteringer, forhåpentligvis kan vi dekke kulturlivet bedre lokalt og regionalt.

- Litteraturatlasen lanseres i forbindelse med den nye litteraturstripen på

P2 og nye nettsider på nyåret, sa Jo Raknes. – Når det gjelder ungdom, snakker vi om å utvikle kulturprogrammer sammen med ungdom. Mye av dette ligger i ungdomsredaksjonen nå. Når det gjelder det internasjonale, er tanken å speile norsk kulturliv opp mot det internasjonale. Det er mange hensyn å

ta i redaksjonelle avgjørelser. Vi har lyst til å vise de beste, de det snakkes om internasjonalt og sette de norske opp mot det. Det er ikke alene nok å bare spille det norske, sa Raknes.

- Tradisjonelt har kulturjournalistikken vært opplevelsesbasert og preget av lansering. Kritisk kulturjournalistikk er litt veien blir til mens du går, sa Turid Grønlund. – Dette er ikke en lang tradisjon, og NRK ligger i forkant på dette, men det betyr ikke at vi skal slutte med opplevelsesbasert dekning. Men kulturlivet har fått være i fred altfor lenge, dette er en næring med mye penger. Vi har stort volum, og må grave opp veldig mye selv. Vi setter dagsorden. Når det gjelder operaen, er det for eksempel også viktig å se på saker som for stort arbeidspress og gul marmor.

Vi er sikkert ikke gode nok, men vi dekker ganske bredt med et kritisk lys på forlagsbransjen, kunstbransjen og andre. Vi har et prosjekt med Dagsrevyen når det gjelder å se på UD's kultursatsing i utlandet. Vi dekker konflikten ved nasjonalmuseet osv. Når det gjelder norsk kontra utenlandsk, er det klart det blir mye norsk i kritisk journalistikk. I Store studio og Radioselskapet strekker vi oss ut av landet, kanskje vel mye mot Amerika. Noe jeg synes vi er dårlige på, er det flerkulturelle Norge. Både dårlig dekning, og dårlig på kildevalget. Å bruke ikke-vestlige kilder i saker som ikke handler om hijab osv, er et mål. Dette jobber vi med akkurat nå.

Gravende journalistikk på kulturfeltet kommer ikke på en fjøl, kulturen er liksom så "verdig", noe som gjør noe godt for oss. Det å få kilder til å stå fram, er vanskelig. Man skal liksom ikke stille spørsmål ved kulturen. Men vi brøyter vei og gir oss ikke, sa Grønlund.

- Berg har et poeng – vi er for dårlige til å dekke det økonomiske på kulturområdet. Omorganiseringen kringkastingssjefen har satt i gang, betyr tettere samarbeid med økonomiavdelingen i NYDI, og det er bra, sa Alf Magnus Reistad. – Det er problematisk at vi er en så stor kulturaktør. Det er vanskelig å sitte i diskusjoner med Bjørn Simensen om operaåpning samtidig som det kommer nyheter om kritikkverdige forhold ved operaen.

Programdrøfting

Klage på "Den store reisen"

- Vi har jobbet mye med disse spørsmålene, sa prosjektleder Per Selstrøm, som mente Ny tids sak om "Den store reisen" var god. - Vi gjorde mye research på forhånd og besøkte stammene. Poenget er å vise stammenes tradisjonelle levesett, og vi legger ikke skjul på at de får betalt for å delta. Så tar tabloidene og slår sammen betalingen og det at de er nakne. Jeg har vært i flere radiodebatter om dette, og det er en interessant diskusjon. Det er bra at den har kommet opp. Når det gjelder nakenheten, sier Marie Gussmann at denne stammen ikke har noen tabuer mht nakenhet. For dem er å være nakne på tv helt uproblematiske. Hun mente nakenheten er en avsporing av debatten. Vi bør heller fokusere på hvordan vi fremstiller urbefolkningen. Det er et vesentlig spørsmål. Dette er ikke en antropologisk eller vitenskapelig tv-dokumentar. Dette er et belgisk programkonsept hvor vi samarbeider med stammene, mens de norske familiene ikke skal vite hva de drar til. I Belgia oppsto også en diskusjon om denne serien. Flere belgiske organisasjoner støttet konseptet, og belgisk NORAD var med og finansiere serien. Vi hadde masse diskusjon internt om hvordan vi skulle gjøre dette på en anstendig måte, og har lagt vekt på å fremstille de norske familiene og urbefolkningen på en respektfull måte. Kanskje informerte vi litt galt da vi sa at dette er en dokumentarserie, det er jo en reality, men vi liker ikke det begrepet. Da er "iscenesatt dokumentar" bedre, sa Per Selstrøm.

- Radiodebatten ble en god samtale med masse nyanser. Da jeg så dette, ble jeg hensatt til min fars guttebøker i førkrigstiden, sa Paul Leer-Salvesen. – Det var stor vekt på å fremstille hvor annerledes de er. Jeg savnet mer om likheter og muligheter for gjenkjennelse. Det andre er at dette rettfærdiggjøres ved å bruke realitybegrepet og å si at det er iscenesatt. Det er problematisk. For det første må vi kunne ha en etisk debatt om fortellingen, det andre er at i denne miksen ville jeg ønske at seere fikk vite tydelig at det var iscenesatte elementer. Her har vi ikke fått vite spillets regler. Vi får følgende konklusjon: De er så rare, de er så annerledes. Det er kulturelt problematisk. Deler av dette er kritikkverdig, mente Leer-Salvesen.

- Jeg klarer ikke å hisse meg opp over denne serien. Men jeg mener man burde ta selvkritikk på informasjonen om hva slags program dette var. Dette er et infofaglig ansvar, sa Finn Egil Holm. - Dette er ikke noe "Fakta på lørdag", det er et reint underholdningsprogram. Det som har bidratt til å skape støy rundt serien, er at man har bommet på informasjonen om hva slags konsept det er, mente Finn Egil Holm.

- Da jeg så traileren første gang, reagerte jeg veldig på at den fremstilte urbefolkningen som eksotiske, annerledes, at man skaper en distanse i forhold til den vestlige verden, sa Sara Marja Magga. - I tillegg kommer informasjonen om at de er blitt betalt for å være nakne, de går ikke nakne til daglig. Å være vertsfamilie betyr ikke dermed at man må opptre annerledes, man burde heller vist hvem man er i dag og ikke lage et skuespill som leder oss til å tro at urfolk i dag er annerledes enn andre. Dette kan også føre til at vår oppfatning om urfolk blir bevart, at de blir stigmatisert. Jeg som same, hvor annerledes er jeg enn andre i Norge? Nordlys hadde en leder som støtter Ole Henrik Magga i at dette er å leke med mennesker og å få dem til å fremstille seg annerledes enn det de er. Dette er et troverdighetsproblem for NRK. Man får et problem i forhold til å vite hva som er sannhet og hva som er lek. Skillet mellom reality og dokumentar kom ikke tydelig frem. Summen blir feil, sa Magga.

- Det å sause sammen underholdning og informasjon har mange problematiske sider med mange fallgruber. Man skal gjøre mange grundige avveininger, sa Steinar Ness, som reagerte på måten konseptet blir presentert på, spesielt i promoene. - Tabloidene lager en framstilling som de ansvarlige ikke kjenner seg igjen i. At dere har betalt folk for å kle seg nakne, vil bli hengende igjen. Dette er en nyttig erfaring når det gjelder hvordan tabloidene dekker slike saker, sa Ness.

- Jeg hisser meg heller ikke opp over at vi ser bilder av kulturforskjeller. Jeg ser på det som underholdning, og tror ikke jeg skal lære veldig mye, sa Grethe Fossum. - Min oppfatning er at urbefolkningen er eksotisk fordi de har en annen kultur, det er spennende, men gjør dem ikke til mindreverdige mennesker. De har de samme følelser og behov som oss, sa Fossum.

- Vi er nødt til å se nøye på premissene i kjølvannet av debatten. Det var en lettelse å oppdage at påstanden om betaling for å kle av seg ikke var riktig, sa Hans-Tore Bjerkaas. - De vet hva de har vært med på og har blitt behandlet skikkelig. Men jeg tar kritikk på presentasjonen av premissene for programmet. Vi har vært uklare i vår presentasjon til publikum om dette var dokumentar eller ikke, og det burde vært tydeligere, sa kringkastingssjefen.

- Serien består av 12 programmer, det er utvikling og det skjer mye etter de første møtene, sa Per Selstrøm. - Det som fascinerer meg er at det oppstår en kontakt mellom mennesker til tross for språkproblemer osv. Alle i det siste programmet sier at de vil reise tilbake. De fikk venner, de møttes i humor, dette er ikke en antropologisk studie eller et vitenskapelig program, men et spennende møte mellom ulike levesett, sa Selstrøm.

- Klageren føler seg lurt, og mener programmet var rasistisk. At de ble betalt for å kle av seg, er nå tilbakevist. Det man skulle ønske var gjort bedre, var informasjonen om hva programmet egentlig er. Rådet tar derfor til følge at man burde kommunisert tydeligere, at dette ikke er et rent dokumentarprogram, men nærmere reality, sa Kjellaug Nakkim.

Klage på scene i "Last man standing" på NRK3

- Vi hadde en diskusjon i forkant om hvilket tidspunkt denne serien kunne sendes på. Serien er skikkelig gjort, og vi mente at disse to bildene sett i en sammenheng ikke var nok til å flytte hele serien, sa TV-sjef Arne Helsingen, som påpekte at serien har 11-årsgrense. – Men når en seer tar dette så alvorlig, tar vi det opp til diskusjon, og ser at denne episoden kunne vært vurdert sendt etter kl 21. Vi er i et grenseland her, men vi mener ikke at disse bildene er skadelige. Klageren mener at vi hvitvasker oss selv, og han er ikke interessert i settingen, kun de to bildene. Dette er noe som er opplevd, og det er alvorlig, men jeg mener vi ligger innenfor grensen her. Dette er for øvrig en meget god serie, sa Arne Helsingen.

- Dette er en relativt rå serie, men jeg synes serien som sådan forsvarer sendetidspunktet. Men jeg har ikke problemer med å forstå reaksjonen, sa Finn Egil Holm. – Jeg vet ikke om jeg ville latt min 8-åring sett denne serien. Det er ikke akkurat Svampebob. Så denne episoden burde nok vært sendt etter vannskillet, mente Holm.

- Settingen er viktig her – dette er gutter som konkurrerer og slåss etter visse regler. Hadde det vært voldsscener i en undertrykkende situasjon med gjerningsmann og offer, hadde jeg reagert, mente Paul Leer-Salvesen. – Her har vi en setting med likestilte parter og et konsept der seerne får vite om spillets regler. Men det er ganske drøyt at trailere med disse scenene ble sendt på forhånd. Programmet ble markedsført med disse scenene, og dere burde tenke gjennom om dette var en riktig beslutning, sa Leer-Salvesen.

- NRK3 er barnekanalen fram til et visst tidspunkt. Er det at man sender et såpass kraftig program før vannskillet på denne kanalen tatt med i betraktningen? spurte Kjellaug Nakkim.

- Dette er et problem vi sliter mye med, nemlig at NRK Super går fram til 19.30. Da har vi en ganske kort buffer til kl 20. Vi ser problematikken, og gjør en god del flyttinger pga dette. Samkvem på kanal er en utfordring for oss, sa Arne Helsingen, som var enig i at promoteringen var veldig tydelig opp mot vold. - Det har vi blitt enige om at vi må ha bedre overvåkning av. Undertrykkende vold hadde det uansett ikke vært på tale å kjøre før 21. Når det gjelder "Last Man Standing", er det kun denne episoden som er voldsom. Og dette er den eneste klagen vi har fått på NRK3 siden vi startet opp, sa han.

Rådet mener svarbrevet som er sendt klageren er tilstrekkelig dekkende for rådets syn.

Brev til orientering

Klage på begrepsbruk i Kaoskontroll

Rådet slutter seg til svarbrev fra Claus Wiese.

Klage på "reklame" for Norsk tipping

- Reklame er betalte innslag. Dette gjelder ikke Norsk tipping, vi betaler dem for å programsette på normal måte. Derfor definerer vi ikke dette som reklame. Når det gjelder sponing, gjøres dette etter bestemte regler. Hovedbegrunnelsen er at det er med på å sikre oss rettigheter. Dette praktiseres i samsvar med regelverket. Sponing er omdiskutert, men vi har dette i ryddige former. Når det gjelder tipping, er programsettingen basert på en redaksjonell vurdering av at dette er interessant for folk, sa Hans-Tore Bjerkaas.

Kringkastingssjefen informerer

- Den interne energien går med til omorganiseringsprosessen som vi har i huset nå. Vi har kastet mange elementer i NRKs organisasjon opp i lufta, og jobber nå med å sette dem sammen på mer riktige måter for å møte fremtiden. Vi går gjennom måten vi produserer på, vi går gjennom administrasjonen, nettet, samarbeidet med eksterne produsenter osv. Vårt interne slagord i denne prosessen er "Ett NRK, for publikum". NRK har vært preget av at hver avdeling og divisjon har vært seg selv nok. Stadig flere utfordringer går på tvers av divisjonene, og må løses i samhandling. Vi snakker om en kulturendring i NRK – å flytte fokus fra intern konkurranse til internt samarbeid for å møte de nye utfordringene. Vi er halvveis i digitaliseringen av bakkenettet. NRK1 har mistet 6 prosentandeler, og dette vil fortsette. Med NRKs ambisjon om å vær stor og viktig må vi sammen løfte i flokk og ikke konkurrere med hverandre. Frist for den store prosjektgruppa er 1. november, og den nye organiseringen skal implementeres fra årsskiftet. Vi jobber under høytrykk, og mange er involvert.

- Det eksterne fokuset nå er knyttet til lisensøkning når statsbudsjettet legges fram i neste uke. Vi har hatt en periode med sterk kostnadsøkning og et særskilt pensjonsproblem som belaster budsjettet med 60-80 mill ekstra. Dette er lagt inn i lisensønsket vårt. Det vi ber om i økt lisens er 164 kroner pr lisens. Det er mye, og vi frykter at dette ikke er mulig å imøtekomme. Da går vi inn i en budsjettprosess som kan bli tøff.

- Ellers møter fjernsynet litt motgang, på radiosida har Radio Norge hatt fremgang, blant annet på bekostning av P1, men radiotilbudet står utrolig sterkt. Vi har en liten nedgang, men nesten 7 av 10 lytteminutter på radio i Norge tilhører NRK. Vi har flere nye prosjekter på nettet som skal være attraktive for publikum og midt i blinken i forhold til samfunnsoppdraget. Et slikt eksempel er yr.no. Det er en modell som er framifrå.

- Har dere tall på hvem som bruker nettsidene, spurte Jan Otto Fredagsvik.

- Alder er vanskelig å måle på nett, vi leser unike brukere ved hjelp av ip-adresser, og det sier ikke så mye om hvem som bruker maskinen. Men vi gjør andre typer målinger. Det er den yngre delen av befolkningen som bruker nettsidene våre mest, og det er få på 60 +, svarte Annika Biørnstad.

- Endringene i infrastrukturen vil få konsekvenser for seertallene, sånn må det være, sa Steinar Ness. - NRKs omdømme er mer avhengig av kvalitet enn prosentandeler. Ikke prioriter raske løsninger for å kompensere for seertall og lyttertall, sa Ness.

- Vi er sikre på at kvaliteten på enkeltprogrammer er avgjørende for NRKs oppslutning. Dette vil være helt avgjørende for NRK når tilbudet blir tilnærmet uendelig. Det blir mer og mer konkurranse på enkeltprogrammer. Vi må levere det beste som kan leveres i Norge, svarte Hans-Tore Bjerkaas.

- Jeg opplever at denne organisasjonen har mange entusiastiske ansatte. Jeg håper NRK opprettholder dette. Alt står og faller med personene som lager programmene, sa Kjellaug Nakkim.

- Når det gjelder digitaliseringen, slo vi av i Hordaland forleden, neste ut er Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane, Trøndelag, Nord-Norge og Sørlandet. Overgangen har gått utrolig smertefritt til nå. I Hordaland var Ntv ute og hjalp enkeltpersoner med problemer. Vi har hittil ikke fått oppslag om problemer, noe vi på forhånd var litt bekymret for. Så vi tror dette fortsatt skal gå bra. Vi har en stor markering i Tromsø i november – da slår vi på det digitale nettet i Troms og Finnmark, og dermed er hele NRKs sendenett digitalisert. Det satser vi på å få litt oppmerksomhet rundt, sa Hans-Tore Bjerkaas.

- Min bygd er ikke helt dekket av satellitt og digitalt bakkenett, og der har montører gått fra hus til hus, og montert ekstrasendere slik at alle får NRKs 3 kanaler. Det er veldig bra, roste Steinar Ness.

Eventuelt

- Forslaget om statlig medieombud går jeg ut fra at rådet ikke skal uttale seg om før vi blir spurt? Jeg er enig i at man bør reise bust fort og tidlig i denne saken, sa Hallgrim Berg.

- Det bør ligge innenfor rådets mandat å drøfte dette. Jeg ber om at vi får anledning til å diskutere dette hvis det blir et forslag og en høring, sa Paul Leer-Salvesen.

- Da vil vi i så fall be om all mulig støtte og hjelp til å avvise forslaget, kvitterte Hans-Tore Bjerkaas. – Trond Giske bruker argumenter fra den redaktørfrie sonen på nettet og overfører det til alle medier. Det blir galt. Pressen har en velfungerende selvjustis.

- Vi nedstemte Åse Kleveland sist et slikt forslag kom. Ap har alle argumentene klare, forsikret Grethe Fossum. Steinar Ness fulgte opp: - Jeg oppfatter at dette forslaget er skutt ned allerede, men det kan jo bli reist igjen, sa han.

- Rasmus Hansson i WWF blir stadig brukt i alle slags saker om miljø og tilliggende temaer og har til og med kastet seg inn i presidentvalgkampen i USA. Har ikke NRK større fantasi til å bruke andre personer? spurte Hallgrim Berg.

Også Steinar Ness stusset på ekspertbruken. – I mange sammenhenger blir folk som er aktører i det som skjer, brukt i en type ekspertrolle, for eksempel eiendomsmeglere som forklarer om boligpriser. Bankøkonomer og meglere er heller ikke uavhengige, de er aktører med sterke egeninteresser, sa han. Kjellaug Nakkim var enig. – Bankøkonomene får sjelden kritiske oppfølgingsspørsmål. Har ikke journalistene kunnskap nok? Og mange eksperter har klippekort, man burde variere mer, mente hun. Også Finn Egil Holm var enig. - Bankøkonomene bommer stadig på for eksempel Norges Bank-rentene, men blir spurt igjen og igjen.

Grethe Fossum fulgte opp: - Er det vanskelig å finne noen som kan svare godt og uhildet? Jeg skjønner at ikke journalistene kan være helt oppdatert. Jeg savner mer om hva som skjer når for eksempel republikanerne stemmer ned forslaget til krisepakke i USA, sa hun.

- Vi har kompetanseheving på plakaten. En del av journalistene er ikke alltid godt nok kvalifisert, og vi skal se på hva vi skal gjøre med det. Vi jobber også bevisst med å få fram flere egne kommentatorer, sa Hans-Tore Bjerkaas.

- Bruken av ekspertkommentatorer kunne kanskje vært en programpost på et rådsmøte? Min gamle kjepphest er at jeg ønsker flere damer. Det har blitt bedre i det siste, og dere har også blitt bedre på å hanke inn kommentarer fra andre steder enn Oslo, sa Paul Leer-Salvesen.

Sara Marja Magga skrøt avslutningsvis av nyhetssendingen fra åpningen av Stortinget. - Geir Helljesen var veldig god og opplysende, og det var en fornøyelse å se på, sa hun.

20.10.08
Vetle Daler

